

PIKKULINNUT JA
NIIDEN HYÖTY.

LENTOKIRJANEN.

TOIMITTAJAT

V. LINDMAN ja CONSTANCE ULLNER.

HELSINKI 1911
HUFVUDSTADSBLADETIN UUSI KIRJAPAINO.

Me ihmiset, jotka varmaankin iloitsemme pikkulintujen laulusta, emme kuitenkaan useinkaan aavista, kuinka suuri osa niillä muutenkin on luonnon taloudessa ja meidän hyvinvointimme edistämisessä. Sillä, jos pikkulinnut häviäisivät niin koko luonto menehtyisi kasville vahingollisten hyönteisten kautta. Yksi ainoa pieni lintu saattaa nimitt. joskus yhtenä päivänä syödä oman painonsa tällaisia hyönteisiä. Voimme siis sanoa, että linnut muodostavat välttämättömän renkaan luomakunnan kokonaisuudessa.

Ja mitä pyytävät meiltä nämä lintuset? Ne anovat ettemme niitä tappaisi, emme häiritsisi pesimisaikana, emmekä kaataisi kaikkia puita ja pensaita, joissa ne asustavat. Ne ovat kiitollisia, jos niille asetamme asuntoja, annamme muutamia muruja säännöllisesti talven aikana, jolloinka tänne jäävien lintujen on vaikea löytää ravintoa. Ja ennen kaikkea pyytävät ne saada elää elämäänsä häiritsemättömässä rauhassa, vainoilta vapaina.

Kuinka me yleensä kohtelemme lintuja? Usein, oikullisesti, vielä useammin sydämettömästi. Me enimmäkseen käyttäydymme niitä kohtaan satunnaisen mielialamme tai luulemamme hyödyn mukaan. Jos me pidämme jotain lintulajia vahingollisena, koettamme me sitä vainota ja hävittää, ottamatta oikeata selkoa asiasta. Oma etu on toisin sanoin meidän pääasiallisimpana vaikuttimenamme. Mutta se voi joskus johtaa meitä harhaan. On vaikeampaa kuin yleensä luullaan langettaa tuomiota sen tai tämän lintulajin hyödyllisyydestä tai vahingollisuudesta. Jos meidän tunnuslauseenamme olisi sama kuin jalomielisten tuomarien: „mieluummin vapauttaa kuin langettaa”, olisi sillä jo paljo voitettu.

Yksi on ainakin varmaa: että kato kohtaa meidän peltojamme, tarhojamme ja niittyjämme, jos pikkulintuja vainoamme ja surmaamme. Senkautta tulevat vielä ihmiset je eläimet nälkää ja puutetta kärsimään. Ryhtykäämme senvuoksi niitä suojelemaan ja osoittamaan niille kiitollisuuttamme siitä hyödystä ja ilosta, jota ne meille tuottavat. Ja jos me vaan opimme niitä ymmärtämään, niin me pian niitä rakastammekin ja mielellämme uhraamme vähäsen vaivannäköä niiden hyväksi.

Tämän johdannon perästä käymme nyt yksityiskohtaisemmin käsittelemään tämän lehtisen aiheena olevaa asiaa.

Ken edes vähäsenkin harrastaa maanviljelystä ja puutarhanhoitoa, on kaikei kiinnittänyt huomiotaan niihin tiedonantoihin vahinkohyönteisten tuhotöistä, joita tavantakaa saa kuulla. Emme tarkoita tällä ainoastaan niitä vuosittain uusiutuvia vahinkoja, joita nämä hyönteiset aikaansaavat ja jotka jo osaltaan ovat vaikuttamassa monen maanviljelijän ja puutarhurin hyvän vuodentulon toiveitten raukeamiseen. Tarkoitamme etupäässä **suuria hävityksiä**, kun kasvullisuus laajoilla alueilla vähässä ajassa joutuu hävittäjäin uhriksi ja aikaansaa samallaisen näyn, mikä kohtaa silmäämme, kun hallan hyyteinen henkäys on kulkenut yli lainehtivan, lupaavan laidon.

Meidänkin maamme on usean kerran joutunut kärsimään näistä hävityksistä, ja niiden aikaansaamat vahingot ovat olleet joltisenkin tuntuvat. Niinpä on esim. niittymadon aiheuttama vahinko vv. 1888—1892 arvioitu n. 5 miljoonaksi markaksi sekä vv. 1898—1900 n. 2 ½ milj. m:kaan. Jo yhden ainoaan toukkalajin hävitys yhtenä vuonna (1897) keski- ja itäosassa maamme arviottiin n. 2 miljoonaksi markaksi.

Miten saada parannusta tässä kohden aikaan? Siinä niin suuri kansallistaloudellinen kysymys, että jokaisen tähän annetun vastauksen, joka voi jotenkin antaa opastusta ja neuvoa, kaiketi ottavat kiitollisuudella korviinsa etupäässä ne, joita nämä hävitykset lähimmin koskevat, mutta myöskin maamme muut asujat, sillä kohdistuuhan vahinko lopullisesti meihin jokaiseen.

Tämän lehtisen tarkoitus on antaa yksi tällainen vastaus, nimittäin se, että

taistelussa hyönteisten hävitysretkiä vastaan ovat hyönteisiä syövät pikkulinnut meidän paraat liittolaisemme.

Ja luonnollisesti asianlaita näin täytyy ollakin, kun tiedämme että jokainen tällainen lintu elääkseen tarvitsee koota suurehkon määrän hyönteisiä. Mainitsemme pari valaisevaa esimerkkiä, otetut täysin luotettavista lähteistä:

Pääskypari on liikkeessä keskimäärin 16 tuntia vuorokauden 24:stä, ja pääskynen viepi tavallisesti n. 20 kertaa tunnissa ruokaa pojilleen. Täten vie pääskypari joka vuorokausi pojilleen ravintoa $2 \times 16 \times 20 = 640$ kertaa. Kun ne joka kerta ottavat 10—20 hyönteistä, tekee tämä vuorokautta kohti vähintään 6,400. Kun vielä laskemme lisäksi ne, mitkä vanhemmat

itse syövät — eikä niitä kaiketi voine arvata 600:aa vähemmäksi — tarvitsee yksi ainoa pääskyperhe vuorokaudessa 7,000 hyönteistä, kuukaudessa siis 210,000, ja koko kesänä 576,000.

Yksi tiaisperhe syö n. 85,000 toukkaa niinä 20 päivänä, mikä sillä menee poikien kasvattamiseen. Tiaiset munivat kaksi kertaa kesässä, ja tiaisperheen elatukseen yhtenä kesänä on laskettu menevän n. 4,400,000 hyönteistä ja toukkaa.

Samallaisia esimerkkejä voisi esittää joutokattain; mutta pidämme näitä kahta jo kylliksi valaisevina toteennäyttämään, kuinka suunnattoman suuri apu meillä on pienistä siivellisistä ystävistämme metsissä ja ahoilla taistelussamme vahinkohyönteisiä vastaan. Mikä on lähin seuraus tästä? Tietysti se, että meidän on kaikilla käytettävänäme olevilla keinoilla koettaminen käyttää hyväksemme tätä apua, toisin sanoen: että meidän on kaikilla tavoin koetettava vetää luoksemme pikkulintuja. **Pikkulintujen suojeluksen on sentähden koko kansamme vakavasti ryhtyminen**, ellemm tahdo, että vahinkohyönteiset yhä uudelleen meitä rasittavat. Ja tätä suojelusta on etupäässä harjoitettava siten, että koetamme vetää maahamme pikkulintuja, niiden pesimistä edistämällä.

Mikä on syynä siihen, että pikkulintujen lukumäärä meidänkin maassamme vuosi vuodelta vähenee? Varmaankin se, että niillä on puute soveliaista pesimispaikoista. „Sillä”, niinkuin eräs meidän etevimmistä eläinten ystävistämme tässä asiassa on sanonut, „samassa suhteessa kuin viljelys, kulttuuri kehittyi, riistetään linnuilta niiden luonnolliset, pesimiseen tarpeelliset paikat. Viljelysmaita raivataan, metsät haaskataan ja pensaat poistetaan, rämeet kuivataan j. n. e. Laajoja aloja tehdään läten vuosittain linnuille mahdottomiksi asustaa. Olosuhteiden näin ollessa on ihmisen ryhdyttävä niitä auttamaan antamalla niille takaisin edut, jotka ne viljelyksen ja kulttuurin kautta ovat menettäneet.” Pesimispuistojen perustaminen olisi ylläsanotun johdosta meilläkin tarpeen, niinkuin monessa paikoin ulkomailla jo onkin tehty. Varsinkin tulisi maanomistajain varoa, etteivät antaisi kaataa vanhoja, onttoja puita, sillä ne ovat erinomaisen hyviä lintujen pesimispaikkoja.

Mutta tuottaakseen tyydyttävän tuloksen, on lintujensuojeluksessa varsinkin paikkakunnilla sellaisilla, missä on tarvis antaa suojaa koko talveksi tänne jääville linnuille, meneteltävä siten, että huolehditaan, paitsi pesimispaikoista, myöskin niiden luonnollisesta talviruoasta, milloin esim. pyryilmat, huurre tahi jää peittää halkeamat ja liitokset puiden kaarnassa ja kun kinok-

set peittävät maan. Lintupöydät ja muut sellaiset laitteet ovat kyllä nekin hyvät olemassa, mutta ne eivät ole tarkoitustaan täysin vastaavia sentähden, etteivät aremmat linnut uskalla niitä hyväkseen käyttää, ja että niihin sääsuhteet vaikuttavat häiritsevästi. Tarkoitettua päämäärän saavuttamiseksi löytyy eräs toinen tapa, jota muuan saksalainen lintusuojeluksen ystävä monta vuotta on menestyksellä noudattanut. Tätä keinoa suosittelenne meilläkin käytäntöön otettavaksi.

Leivänmuruja, keitettyä tai paistettua jauhennettua lihaa, musserrettuja hampunsiemeniä, kauroja y. m. sellaista sekoitetaan hyvin yhteen ja koko sekoitus kaadetaan kiehuvaan lampaan rasvaan, jota sitte hiljaa kiehutetaan yhtenäen hämmentäen. Tätä seosta valellaan vetelänä (siis lämpimänä) suipolla kauhalla kaatuneitten havupuitten oksille sekä pensaille, alkaen latvapuolesta, niin että seos voi valua neulasia myöten oksille ja hyytyessään tarttua niille. Tämä korvaa linnuille kaiken sen, mitä luonto talvella kieltää.

Hyvä tapa on niinikään ylläsanotun lisäksi linnuille jyvien, murusien y. m. ripotteleminen talvella.

Pikkulintujen suojelusta voipi harjoittaa vielä monella muulla tavalla, etupäässä sillä, että opetamme lapsille, etteivät he retkeilyillään luonnon helmassa saa ryöstää lintujen munia eikä poikasia, ja että yleensä istutamme nuoriin tietoisuuden siitä, että heidän velvollisuutensa vaatii heitä aina varjelemaan pikkulintuja, että linnunasuntoja *) runsaasti ripustetaan käytet-

*) Linnunasunnat (pesimispöntöt) voivat olla erilaatuisia. Paraita ovat kuitenkin ne, mitkä valmistetaan mahdollisimmasti senmuotoisia kuin luonto meille osoittaa, toisin sanoen samallaisia kuin puunkyljessä löytyvät kolot, joihin lintujen on tapana pesiä. Näiksi sopii käyttää koverrettuja puunrunkoja ja -oksia. Puut sahataan 30—22 cm pituisiksi kappaleiksi, edelliset kottaraisia varten, jälkimäiset pienemmille linnulle. — Asuntojen valmistamisesta y. m. neuvomme käytettävänämmä olevien lähteiden mukaan seuraavaa:

Koverrettaessa on hyvä jättää toinen pää koskematta, pohjaksi; kuitenkin on näverillä tehtävä pari läpeä tähän pohjaan, sadeveden ulosjohdattamista varten. Katoksi pökkisahatulle ja koverretulle puupölkylle naulataan vanha harmaantunut laudanpätkä, joka asetetaan vähän ulkonemaan jonkun matkaa katonrajaa alemmaksi pöntön sivuun tehdyn lentoreiän yli. Reikä laitetaan kottaraisasuntoon 5—6 cm leveä, pienemmille linnuille ei suurempaa kuin 2,9—3,5 cm, koska muuten kotivarpuset tulevat niihin majoilemaan. Lepopuikko lentoreiän suulla on tarpeeton ja enemmän haitaksi kuin hyödyksi. — Tietysti saattaa myöskin kovertaa läpi koko asunnoksi aikomansa pölkyn ja panna pohjaksi vanhan laudanpätjän. Samoin voipi, jos se on työn helpottamiseksi tarpeen, ensin halaista pölkkyä ja kovertaa kukin

täväksi; että vastustetaan naisten tapaa koristaa pukujansa tapetuilla linnuilla ja sulilla, — ellei muu auta, niin on koetettava saada toimeen kielto mokoman tarpeettoman tavaran maahan-tuonnille; aloite tähän suuntaan onkin jo tehty, kun v. 1911 eduskunnalle tehtiin anomus tällaisiin toimenpiteisiin ryhtymisestä; että naiset muodostavat liittoja tarkoituksella opetuksen ja esi-merkin kautta vastustaa sanottua hyleksittävästä tapaa; että syötävien pikkulintujen kauppa kielletään; että eläinsuojeluyhdistykset ja maanviljelysseurat linnun- ja eläinlääkintäasiassa toimivat käsi kädessä.

Yksi tärkeä puoli asiassa olisi vielä se, että meidän maamme voimakkaasti ottaisi osaa kansainväliseen taisteluun pikkulintujen joukkomurhia vastaan ulkomailla, jota taistelua nyt on alettu käydä yhä innokkaammin.

Maamme usean eläinsuojeluyhdistyksen edustajana on rouva Constance Ullner viime yleisessä eläinsuojeluskongressissa Lontoossa pitänyt esitelmiä pikkulintujen suojeluksen merkityksestä, ja tulee hän myöskin Köpenhaminan suuressa kansainvälisessä kongressissa tänä kesänä olemaan samaa tarkoittavassa yhteistyössä Euroopan etevinten lintusuojeluyhdistysten kanssa.

Myöskin metsästyslain seuraamisella on lintujen suojelussa tärkeäksi arvostettava sija. Heittäkäämme sentähden silmäys sen suhteeseen esilläolevaan asiaan. Huomaamme silloin heti, että tämän lain sisältö on monessa kohdin eläinsuojeluyhdistyksen, vaikka kohta ilmeisiä ristiriitaisuuksiakin tulee näkyviin. Niinpä kielletään loukkujen, ansojen ja muiden kidutuskapineiden käyttäminen, joilla ammoisista ajoista asti

puolikas erikseen ja sitte tukevasti liittää ne yhteen. Kaarna on aina jätettävä puuhun; estääkseen sen poisloikeilemista on hyvä varmuudeksi kiinnittää se muutamalla naulalla. — Käytännöllisiä ja varsinkin kottaraisten suosimia asuntoja saadaan vanhoista harmaantuneista tai höyläämättömistä laudoista. — Asunnot ovat joka tapauksessa kiinnitettävät niin vakavasti, ettei niitä tuuli voi huojuuttaa ja etteivät ne pääse liikahtelemaan, kun linnut niille asettuvat. Niihin pannaan vähäsen sahajauhoja tahi mieluummin sahajauhoja ja suomultaa. — Asunto ei saa olla takanojossa, sade kuin silloin pääsee sinne reijästä. — Kasvavaan puuhun asetetaan linnunasunto 4—6 metr. korkeudelle maasta jos mahdollista aina niin, että lentoreikä on itään tai kaakkoon päin.

Hyvä olisi jos kaikkialla maassamme kansakouluissa otettaisiin pesimisasuntojen valmistaminen tavaksi. Täten, paitsi että se olisi omiansa kohottamaan käsityötaitoa, herätettäisiin oppilaissa harrastusta pikkulintujen suojeluun, kun he omia tekemiänsä asuntoja asettaisivat lintujen käytettäväksi ja tietysti alkaisivat pitää suojatteinaan näiden asujamia, lapsille epäilemättä suureksi iloksi sekä maallemme ja kansallemme hyödyksi ja siunaukseksi.

on pyydystetty, käyden perinpohjaista hävityssotaa metsissä ja ahomailla. 17 §:ssä sanotaan: „Tikka, käki, kottarainen ja muut pienet linnut, paitsi kotivarpunen ja lepinkäiset, olkoot kaiken vuotta rauhoitetut”, mikä tietysti on hyvä kyllä, vaikkakin me puolestamme mielellämme soisimme tämän rauhoituksen myöskin kotivarpuselle, joka on suurena apuna vahinkohyönteisten hävittämisessä. Mutta heti seuraa samassa §:ssä määräys: „Nyt mainittu rauhoitus ei kuitenkaan koske rastasta eikä tilhiä elokuun 15 päivän alusta maaliskuun 1 päivään”. Ristiriita viime-mainitussa määräyksessä tulee räikeästi näkyviin, kun tiedämme että siinä mainitut linnut, varsinkin rastaat, kevät- ja kesäaikaan tunnustettavasti ovat luettavat meidän ahkerimpain hyönteistapajain joukkoon. 18 § lisää vielä: „Rauhoitettujen lintujen — — — munia alköön pesästä otettako tahi hävitettäkö”, mikä luonnollisesti on aivan paikallaan.

Vielä olisi puhuttava muutama sana siitä vahingosta, minkä pikkulinnut muka aikaansaavat. Myöntää täytyy, että nämä paitsi hyönteisiä ja toukkia myöskin nauttivat muutamanlaisia marjoja ja siemeniä; mutta vahinko, minkä ne tämän kautta tuottavat maanviljelijälle ja puutarhurille, on niin mitättömän pieni, ettei siitä, asetettuna sen hyödyllisen työn rinnalle, mitä ne tekevät vahinkohyönteisiä hävittämällä, ollenkaan kannata puhuaakaan. Eikö meidän sietäisi suoda näille pienille liittolaisillemme tätä vähää vaihtelua ruokajärjestyksessään? Olkoon meille ilon aiheena se, että voimme tehdä niille tämän pienen vastapalveluksen niiden suurten hyvientöiden tähden, joita ne mitään palkkiota vaatimatta tekevät meille.

